

“ ...

1) 7164 sayılı Maden Kanunu İle Bazı Kanunlarda Ve Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 14. maddesiyle değiştirilen 3213 sayılı Kanunun 14. maddesinin 9., 10. ve 11. fıkrasının Anayasaya Aykırılığı

7164 sayılı Kanunun 14. maddesiyle 3213 sayılı Kanunun 14. maddesi, madde başlığı da dahil olmak üzere değiştirilmektedir. Devlet hakkını düzenleyen bu maddede yapılan değişikliklerden iptali talep edilenler şu şekildedir;

“Bu yerlerin Devlet ormanlarına rastlaması ve Tarım ve Orman Bakanlığınca verilen izin beş hektarı geçmemesi hâlinde, bu alandan ağaçlandırma bedeli dışında başkaca bir bedel alınmaz. Sahanın rehabilite edilerek teslim edilmesinden sonra, talep edilmesi hâlinde teslim edilen saha kadar aynı şartlarda izin verilir.

Bir ruhsat sahasında defaten verilen izin beş hektarı geçmesi hâlinde, beş hektarı aşan kısım için orman mevzuatı hükümlerine göre fon bedelleri hariç diğer bedeller alınır.

Ruhsatın temdit edilmesi durumunda, aynı ruhsat sahası içerisinde Tarım ve Orman Bakanlığınca izin verilen sahanın beş hektarı geçmemesi hâlinde ağaçlandırma bedeli, beş hektarı geçmesi hâlinde beş hektarı aşan kısım için fon bedelleri hariç orman mevzuatı hükümlerine göre bedel alınır.”

İptali talep edilen düzenlemelerden ilki, maden sahasının Devlet ormanlarına rastlaması halini düzenlemektedir. Orman sahasına rastlaması ve Tarım ve Orman Bakanlığınca verilen izin beş hektarı geçmemesi hâlinde, bu alandan ağaçlandırma bedeli dışında başkaca bir bedel alınmaması düzenlenmiştir. Sahanın rehabilite edilerek teslim edilmesinden sonra, talep edilmesi hâlinde teslim edilen saha kadar aynı şartlarda izin verileceği de gene hüküm altına alınmıştır. İptali talep edilen hususlardan ikincisi, bir ruhsat sahasında defaten verilen izin beş hektarı geçmesi hâlinde, beş hektarı aşan kısım için orman mevzuatı hükümlerine göre fon bedelleri hariç diğer bedeller alınacağını düzenlemektedir. İptali talep edilen son husus ise, ruhsatın temdit edilmesi durumunda, aynı ruhsat sahası içerisinde Tarım ve Orman Bakanlığınca izin verilen sahanın beş hektarı geçmemesi hâlinde ağaçlandırma bedeli, beş hektarı geçmesi hâlinde beş hektarı aşan kısım için fon bedelleri hariç orman mevzuatı hükümlerine göre bedel alınacağı düzenlenmektedir.

İptali talep edilen düzenlemeler, gerek bedel almaya ilişkin hususlar gerekse belirlenen alan bakımından birbiri ile örüntülüdür. Anayasa'nın 169. maddesine göre, ormanların gözetimi devlete aittir, devlet ormanlarının mülkiyeti devrolunamaz, devlet ormanları devletçe yönetilir ve işletilir, bu ormanlar kamu yararı dışında irtifak haklarına konu olamaz. Ormanlara zarar verebilecek hiçbir faaliyet ve eyleme müsaade edilemez ve orman sınırlarında daraltma yapılamaz.

Anayasanın 169. maddesinin bir bütün olarak ele alınması ve devlet hakkından feragat edilerek maden sahası oluşturulmasına dair hükmün, ormanları zarar verecek hiçbir faaliyet ve eyleme müsaade edilmeyeceği ve orman sınırlarında daraltma yapılamayacağı kuralları ile birlikte ele alınarak kamu yararı amacıyla da olsa ormana zarar verecek faaliyetlere veya orman sınırlarının daraltılmasına izin verilemeyeceğini kabul etmek kaçınılmazdır. Kaldı ki iptali talep

edilen düzenlemelerde herhangi bir kamu yararı da bulunmamaktadır. Orman halinde korumak, bizatihi kamu yararı gereğidir.

Anayasanın 169. maddesinde devlet, ormanların korunması ve sahaların genişletilmesi için gerekli kanunları çıkarma ve tedbirleri alma Anayasal ödeviyle yükümlü tutulmuştur. Buna göre, Anayasa, ormanların korunmasını özel ve üstün bir kamu yararı amacı olarak düzenlemiş ve ormanları özel anayasal koruma altına almıştır. Orman içinde yapılmasına izin verilecek faaliyetlerin bu üstün amaca aykırı olmaması, ormanları tahrip etmemesi ve zarar vermemesi gerekir. Bazı zorunlu hallerde orman içi faaliyetlere izin verildiğinde de bu faaliyetlerin ormana verdiği zararı telafi edecek ve düzelterek tedbirlerin zorunlu tutulması kaçınılmazdır. Bu yükümlülük, hak-ödev diyalektiğini yansıtan ve bu bağlamda Devlet'in, önlemek, korumak ve geliştirmek şeklindeki üçlü yükümlülüğü içinde yer almaktadır. Kendilerine ruhsat verilen şirketlerin eski hale getirme görevi, bu üçlü yükümlülük içerisinde yer almaktadır. Maden sahası olarak orman sahalarının bedelsiz ruhsatlandırılması, orman arazilerini yok etmeye yönelik düzenlemelerdir. Bedelden feragat edilmesinde ya da ruhsatın temdit edilmesi durumunda, aynı ruhsat sahası içerisinde Tarım ve Orman Bakanlığınca izin verilen sahanın beş hektarı geçmemesi hâlinde ağaçlandırma bedeli, beş hektarı geçmesi hâlinde beş hektarı aşan kısım için fon bedelleri hariç orman mevzuatı hükümlerine göre bedel alınmasında herhangi bir kamu yararı bulunmamaktadır.

Ormanların korunmasında esas olan orman örtüsünün, orman niteliğinin kaybolmamasıdır. Orman sayılmayan bir takım hazine arazilerinin orman vasfını kazanması 300 yıl gibi zamanları gerektirir. Ormanların sadece ağaçlardan oluşmadığı, özellikle ağaç varlığı açısından marjinal görülen alanların ekolojik dengenin sağlandığı önemli biyolojik çeşitlilik alanları olduğu göz önünde tutularak Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası anlaşmalara uygun davranılması zorunludur. Kırsal/kentsel ve kültürel çevre bir bütün olarak düşünüldüğünde, md.56'nın Devlet için öngördüğü üçlü yükümlülük ve ekolojik dengeyi zedelememe yükümlülüğü, ormanlar açısından da geçerlidir. Anayasa madde 168 gereği, - ormanlık alanlardaki dahil- tabii servetlerin ve kaynakların aranması ve işletilmesi hakkının Devlete ait olması (md.168) da, Devlet'in ormanlık alanlardaki yükümlülüğünü pekiştirmektedir.

Sözkonusu düzenleme Türkiye'nin taraf olduğu Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi ile Her Tür Ormanın Yönetimi, Korunması ve Sürdürülebilir Kalkınmasına Yönelik Küresel Bir Görüş Birliği İçin Yasal Bağlayıcılığı Olmayan İlkeler Bildirimi'ne de aykırıdır:

Açıklanan nedenlerle kural açıkça Anayasanın 56., 168. ve 169. maddelerine aykırıdır ve iptal edilmesi gerekir.

2) 7164 sayılı Maden Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 17. maddesiyle değiştirilen 3213 sayılı Kanunun 24. maddesinin 3. fıkrasının 4. Cümlesinde yer alan "beş katından fazla olmamak üzere" ibaresi ile 6. Cümlesinin Anayasaya Aykırılığı

7164 sayılı Kanunun 17. maddesiyle 3213 sayılı Kanunun 24. maddesinin 3. fıkrası da değiştirilmektedir. İptali talep edilen düzenlemelerden ilki I. Grup (a) bendi maden işletme ruhsat süresini uzatma taleplerinde, işletme ruhsat bedelinin beş katından fazla olmamak üzere büyükşehir belediyesi olan illerde valilik, diğer illerde ise il özel idaresi tarafından belirlenen uzatma bedeli alınacağına dair düzenlemedeki işletme ruhsat bedelinin beş katından fazla olmamak üzere olarak belirlenmiş olmasıdır. Diğer iptal istemimiz ise şu şekildedir; "I. Grup

madenlerde otuz yıldan altmış yıla kadar, II. Grup madenlerde kırk yıldan seksen yıla kadar sürenin uzatılmasına Bakan, diğer grup madenlerde ise elli yıldan doksan dokuz yıla kadar sürenin uzatılmasına Cumhurbaşkanı yetkilidir.”

İptali talep edilen düzenlemelerden ilki bedele ilişkin iken ikincisi I. Grup maden alanlarındaki sürelerin uzatılmasına dair yetkili kurum veya kişileri ve süre gibi hususları düzenlemektedir. I. Grup madenler, düzenleme uyarınca da ilgili maddenin (a) bendinde düzenlenenler ve diğer madenler olarak ayrılmaktadır. Tüm maden türlerinde ruhsatlandırma süresinin uzatılması hususu iptal istemimizin temelini oluşturmaktadır.

Değişiklik yapılan düzenlemenin tamamına bakıldığında ortaya şu şekilde bir tablo çıkmaktadır; I. Grup (a) bendi madenlerin işletme ruhsat süresi beş yıl diğer grup madenlerin işletme ruhsat süresi on yıldan az olmamak üzere projesine göre belirlenecektir. Bu farkın konulmuş olması ruhsat uzatım sürelerinin belirlenmesine zemin hazırlamaktadır. Nitekim I. Grup (a) bendi ve diğer gruplardaki maden işletme ruhsatlarının süresi, sürenin bitiminden altı ay önce süre uzatma talebinin olması ve uygun bulunması hâlinde uzatılabilmekte ve I. Grup (a) bendi maden işletme ruhsat süresini uzatma taleplerinde, işletme ruhsat bedelinin beş katından fazla olmamak üzere büyükşehir belediyesi olan illerde valilik, diğer illerde ise il özel idaresi tarafından belirlenen uzatma bedeli alınacaktır. Süre uzatımları dahil toplam işletme ruhsat süresi I. Grup madenlerde otuz yılı, II. Grup madenlerde kırk yılı, diğer grup madenlerde ise elli yılı geçmeyecek şekilde projesine göre Genel Müdürlük tarafından belirlenir. I. Grup madenlerde otuz yıldan altmış yıla kadar, II. Grup madenlerde kırk yıldan seksen yıla kadar sürenin uzatılmasına Bakan, diğer grup madenlerde ise elli yıldan doksan dokuz yıla kadar sürenin uzatılmasına Cumhurbaşkanı yetkilidir.

Süre uzatmalarında ve bedelin belirlenmesinde yürütmeye sınırları belirsiz bir yetki verilmiştir. Her ne kadar ruhsat işletme bedeline dair beş katından fazla olmamak üzere şeklinde bir üst sınır belirlenmiş gibi görülse de 30 veya 60 yıllık yıl önceki bedel üzerinden ruhsat bedelinin belirlenmesine dair kural muğlaktır. Bir başka deyişle, somutlaştırmak gerekirse, 99 yıl önce ödenen bedelin beş katından fazla olmamak üzere ruhsat işletim bedelinin alınması yaşamın olağan akışı ile bağdaşmamakta ve öngörülebilir nitelikte bir düzenleme vasfı taşımamaktadır. Bu düzenlemede kanun koyucu herhangi bir şekilde kamu yararını gözetmemiştir.

İptali talep edilen düzenlemede yer alan 60, 80 ve 99 yıla kadar olan süreler de ilk etapta her ne kadar bir sınır gibi görülse de madenler için öngörülen evrensel işletme süresi azami 30 yıldır. İptali talep edilen işletme ruhsat süreleri, 99 yıl gibi sosyolojik olarak 25 yılın bir kuşağa tekabül ettiği kabul edildiği dikkate alındığında, bir ailede dört kuşağa tekabül edecek şekildedir. 99 yıllık işletme ruhsat süresi, niteliği itibarıyla mülkiyet hakkı anlamına gelmektedir. İptali talep edilen düzenleme bir başka deyişle maden sahalarında zımni mülkiyet yaratmaktadır. Devletin dahi mülkiyetinde olmayıp sadece hüküm ve tasarrufunda olan orman ve mera alanlarına tekabül eden maden sahaları için 99 yılı bulan irtifak haklarında kamu yararı bulunmamaktadır. Anayasa, ormanların korunmasını özel ve üstün bir kamu yararı amacı olarak düzenlemiş ve ormanları özel anayasal koruma altına almıştır. Orman içinde yapılmasına izin verilecek faaliyetlerin bu üstün amaca aykırı olmaması, ormanları tahrip etmemesi ve zarar vermemesi gerekir. Bazı zorunlu hallerde orman içi faaliyetlere izin verildiğinde de bu faaliyetlerin ormana verdiği zararı telafi edecek ve düzelterek tedbirlerin zorunlu tutulması kaçınılmazdır. Kökeni mülkiyet değil, egemenlik hukukunda bulunan orman ve mera gibi alanlar için söz konusu irtifak hakları, Anayasa'nın 168. maddesine aykırılık içermektedir. Zira madde 168'e gereğince, tabii servetler ve kaynaklar Devletin hüküm ve tasarrufu altında olduğu

gibi, bunların aranması ve işletilmesi hakkı da Devlete aittir. Devletin bu hakkını gerçek ve tüzel kişilere devri, “belli bir süre” koşuluna bağlanmıştır. Devletin bu hakkı, özel ve tüzel kişilerin bir tür mülkiyet hakkı tesisi sonucunu doğuracak düzenlemeye konu edilemez.

Süre uzatımına karar verilmesi konusunda da yürütmeye sınırsız bir yetki verilmiştir. Anayasanın 2. maddesindeki hukuk devleti, insan haklarına saygı gösteren, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup, bunu geliştirerek sürdüren, Anayasaya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık, yasaların üstünde Anayasanın ve yasa koyucunun da uyması gereken temel hukuk ilkelerinin bulunduğu bilincinde olan devlet olarak tanımlanmaktadır. İnsan haklarına duyulan saygı en basit tanımlamasıyla devletin negatif ve pozitif yükümlülüklerine işaret eden bir kavramdır. Bir başka deyişle, insan haklarına saygılı Devlet, insan haklarına müdahalelerde bulunmaktan kaçınan ve bireyler arasındaki ilişkiler alanında tedbirler alan devlettir. Kişi ve kuruluşların devlete güven duymaları, maddi ve manevi varlıklarını korkusuzca geliştirebilmeleri, temel hak ve özgürlüklerden yararlanabilmeleri ancak hukuk güvenliği ve üstünlüğü sağlandığı bir hukuk devleti düzeninde gerçekleştirilebilir. Hukuk güvenliği ilkesi ise, herkesin bağlı olacağı hukuk kurallarını önceden bilmesi, tutum ve davranışlarını buna göre düzene sokabilmesidir. Hukuk güvenliği ilkesi, hukuk normlarının öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerektirir.

Kişilere hukuk güvenliğinin sağlanması, hukuk devletinin ön koşullarındandır. Hukuk devleti, hukuk normlarının öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerektirir. Hukuk güvenliğinin sağlanması, bu doğrultuda kanunların geleceğe yönelik öngörülebilir belirlenmeler yapılabilmesine olanak verecek kurallar içermesini gerekli kılar (Anayasa Mahkemesi Kararı : 2014/92 E., 2016/6K. 28/01/2016 R.G. Tarih-Sayı : 03.03.2016-29642).

Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan hukuk devletinin temel unsurlarından biri “belirlilik”tir. Belirlilik ilkesi, yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır ve uygulanabilir olmasını, ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesini ifade etmektedir. Birey, yasadan, belirli bir kesinlik içinde, hangi somut eylem ve olguya hangi hukuksal yaptırımın veya sonucun bağlandığını bilmelidir. Birey ancak bu durumda kendisine düşen yükümlülükleri öngörebilir ve davranışlarını ayarlar. Bu bağlamda iptali talep edilen düzenlemede ruhsat işletim bedellerinin beş katından fazla olmamak şeklindeki düzenleme kamu yararını gözetmemesi ve hukuk devleti ilkesi ile bağdaşmaması bakımından, süre uzatımlarda ormanları yok eder nitelikte ve kamu yararının gözetilmemesi ile yürütmeye tek yetkiliye bırakılarak keyfi uygulamalara yol açan düzenleme Anayasanın 2. maddesine aykırılık teşkil etmektedir.

Öte yandan; maden arama çalışmaları, ormanlık alanlarda varolan ekolojik dengeyi zedeleyeceğinden 99 yıllık bir ruhsat süresini belirleme yetkisinin tek kişinin takdirine bırakılması, Anayasa madde 56 ve 13'e aykırılık teşkil etmektedir. Madde 56'ya, ekolojik dengenin geriye dönüşü mümkün olmayacak şekilde tahrip edilmesine neden olacağı için aykırıdır. Madde 13'e aykırılık ise iki yönlüdür:

-Makam açısından: madencilik faaliyeti çevre hakkını sınırlamakta olduğundan, bu konuda yürütme organının takdir yetkisi, Anayasa madde 13'ün zorunlu kıldığı yasallık ilkesine aykırıdır.

-Süre bakımından; 99 yıllık süre fazla uzun olup makul olmadığından, madde 13'ün gerekli kıldığı sınırlayıcı önlemin ölçülü olması gerektiği kuralına aykırıdır.

Açıklanan nedenlerle kural açıkça Anayasanın 2., 13., 56., ve 168. maddelerine aykırıdır ve iptal edilmesi gerekir.

3) 7164 sayılı Maden Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 20. maddesiyle değiştirilen 3213 sayılı Kanunun ek 1 inci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "bunları bölerek yeni ruhsat talep etmeye ve bu ruhsatları ihale etmeye" ibaresinin Anayasaya Aykırılığı

7164 sayılı Kanun'un 20. maddesiyle değiştirilen 3213 sayılı Kanunun ek 1 inci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "bunları bölerek yeni ruhsat talep etmeye ve bu ruhsatları ihale etmeye" ibaresi havza madenciliği ilkelerine aykırı olarak küçük ruhsatlar oluşturulmaktadır. TBMM bünyesinde kurulan Soma Maden Faciasını Araştırma Komisyonu raporu da göstermektedir ki, havza madenciliğine geçilmemesi ve arazilerin parçalanması, maden rezervlerinde kayba ve üretim zorlamasına kadar varan süreçte maden facialarına yol açmaktadır. İptali talep edilen düzenleme, kanun koyucunun takdir yetkisini kullanırken gözetmesi gereken ilkelerden biri olan kamu yararını yok saymıştır.

2014'te kurulan ve raporu 4 yıldan uzun süredir Genel Kurulda görüşülmeyi bekleyen "Manisa'nın Soma İlçesinde, Başta 13 Mayıs 2014 Tarihinde Olmak Üzere Meydana Gelen Maden Kazalarının Araştırılarak Bu Sektörde Alınması Gereken İş Sağlığı ve İş Güvenliği Tedbirlerinin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu" nun tespitleri doğrultusunda bölünmüş sahalar devlete yüklenen sorumlulukları da ortadan kaldırır ya da bu sorumlulukların yerine getirilmesi imkansız hale getirmektedir. Devletin önleme/koruma/geliştirme yükümlülüğü, çevre ve belli bir yeryüzü parçasının bir bütün olarak değerlendirilmesi ölçüsünde yerine getirilebilir. "Küçük ruhsatlar", madencilik ilkelerine aykırı olduğu gibi daha geniş anlamda çevre hukuku ilkelerine de aykırıdır. Çünkü Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED), ancak havza madenciliğinde uygulanabilir. ÇED ise, düzenleme-denetim-yaptırım zincirinde devletin önleme-koruma ve geliştirme yükümlülüğünü yerine getirebilmesinin önkoşuludur. ÇED'in uygulanamaması veya işlevsizleştirilmesi sonucunu doğuran bir hüküm, Anayasa tarafından güvence altına alınan herkesin sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkını ortadan kaldıran bir düzenlemedir.

Anayasanın 56. maddesinde herkesin sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahip olduğu kuralına yer verilmiştir. Ayrıca çevreyi geliştirme, çevre sağlığını koruma ve çevre kirlenmesini önlemenin devletin görevi olduğu belirtilmiştir.

İnsan onurunu ve birey özgürlüğünü korumayı esas alan klasik insan hakları teorisinin insan merkezci yaklaşımı ile çevre merkezci çevre hakkı, "yaşam hakkı" ortak paydasında buluşmaktadır. Yaşam veya yaşam hakkı ortak paydası, "égocentrisme"den "écocentrisme"e geçişte, insanı ilk ve birincil konumdan çıkarsa da, insana, varlığının ancak yaşamı oluşturan bileşenler bütünü içerisinde anlam kazanabileceği bilincini verir.

Yaşamın ortak payda olarak alınması, çevre hakkının “insan haklarının sert çekirdeği” ile bitişik olma özelliğine dikkat çekilmesi bakımından da önem taşımaktadır. Başka bir hak kategorisi yoktur ki, çevre hakkı kadar yaşam hakkı güvencesi için vazgeçilmez olsun. Çevre hakkının öznesi yine insandır ve insan yaşamının devamı çevrenin sağlıklı bir şekilde varlığını sürdürmesine bağlıdır. Bu nedenle devletin çevreyi koruma ödevi, yaşamı koruma ödevinin uzantısı olarak da görülebilir. Ayrıca çevrenin korunması, onurlu bir yaşamın da zorunlu unsurudur. Nitekim Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi de Öneriyıldız/Türkiye kararında çevreyi koruma ödevi ile yaşam hakkını koruma ödevinin özdeşliğini ortaya koymuştur: güvenli bir çevrede yaşama hakkı. (Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Öneriyıldız-Türkiye (Büyük Daire), 30 Kasım 2004, başvuru no : 48939/99).

Ayrıca çevrenin korunması, onurlu bir yaşamın da zorunlu unsurudur. AİHM pek çok kararında çevresel koşulların birey yaşamını katlanılmaz hale getirdiğinde sözleşmenin 8. maddesinde güvence altına alınan özel ve aile hayatının korunması hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir. Nitekim, çevre hakkı kavramını ilk kez kullandığı ve çevre hakkı tanımını yaptığı Lopez Ostra/İspanya kararı, madde 8’in ihlaline ilişkindir. (Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Lopes Ostra-İspanya, 9 Aralık 1994, başvuru no : 16798/90).

7164 sayılı Kanun ile yapılan düzenleme sonucu ruhsatların bölünmesi, devletin yükümlülüklerini yerine getirmesini imkansız hale getirerek 56. maddede sağlanan güvenceyi yok etmektedir. Dolayısıyla söz konusu düzenleme, Anayasa'nın 56. maddesine aykırıdır, iptali gerekir.

4) 7164 sayılı Maden Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 25. maddesiyle değiştirilen 3516 sayılı Kanunun 15 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde yer alan “damga süresi geçmiş” ibaresi ile birinci cümlesi ile (e) bendinin birinci cümlesinin Anayasaya Aykırılığı

7164 sayılı kanunun 25. maddesi ile 3516 sayılı Kanunun 15. maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Ölçü aletlerine dair yapılan değişikliklerden damga süresi geçmiş ölçü aletini kullanan kişiye ve ayarı doğru olmayan ölçü aletlerini kullanan kişiye idari para cezası verilmesi öngörülmüştür.

İptali talep edilen damga süresi geçmiş ölçü aletinin kullanımının kontrolü kullanıcı açısından nerede ise imkânsız bir durumdur. Çünkü elektrik, doğalgaz, su sayaçları gibi yaygın kullanılan ölçü aletlerinde aboneler, abone olma süreçlerinde damga üzerindeki tarihi kontrol etmedikleri gibi damga süreleri ve mevzuat konusunda bilgi sahibi olmaları mümkün değildir. İptali talep edilen düzenleme milyonlarca aboneyi ilgili şirketin keyfi yaklaşımlarına bırakır. Şöyle ki; bazı dağıtım şirketleri sayaçların damga süreleri doldu gerekçesi ile sayaçları değiştirmekte -ki sayaçlar sökülmeden kontrol edilebilecek ve hata sınır aşımı yoksa değiştirilmeden yeniden mühürlenebilecekken- değiştirirken sökme, takma ve sayaç bedeli adı altında ücretler almakta, abonenin konu hakkında yeterince bilgisi olmamasından faydalanmaktadır. Yine ayarı doğru olmayan ölçü aletlerini kullanan kişiye verilecek ceza bakımından da bireylerin ölçü aletini yasal satıcılarından aldığı ve bozuk çıktığı durumlar da dahil olmak üzere bir haksız cezalandırma mevcuttur.

Anayasanın 2. maddesindeki hukuk devleti, insan haklarına saygı gösteren, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup, bunu geliştirerek sürdüren, Anayasaya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla

kendini bağı sayan, yargı denetimine açık, yasaların üstünde Anayasanın ve yasa koyucunun da uyması gereken temel hukuk ilkelerinin bulunduğu bilincinde olan devlet olarak tanımlanmaktadır. İnsan haklarına duyulan saygı en basit tanımlamasıyla devletin negatif ve pozitif yükümlülüklerine işaret eden bir kavramdır. Bir başka deyişle, insan haklarına saygılı Devlet, insan haklarına müdahalelerde bulunmaktan kaçınan ve bireyler arasındaki ilişkiler alanında tedbirler alan devlettir. Kişi ve kuruluşların devlete güven duymaları, maddi ve manevi varlıklarını korkusuzca geliştirebilmeleri, temel hak ve özgürlüklerden yararlanabilmeleri ancak hukuk güvenliği ve üstünlüğü sağlandığı bir hukuk devleti düzeninde gerçekleştirilebilir. Hukuk güvenliği ilkesi ise, herkesin bağı olacağı hukuk kurallarını önceden bilmesi, tutum ve davranışlarını buna göre düzene sokabilmesidir. Hukuk güvenliği ilkesi, hukuk normlarının öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerektirir.

Kişilere hukuk güvenliğinin sağlanması, hukuk devletinin ön koşullarındandır. Hukuk devleti, hukuk normlarının öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerektirir. Hukuk güvenliğinin sağlanması, bu doğrultuda kanunların geleceğe yönelik öngörülebilir belirlemeler yapılabilmesine olanak verecek kurallar içermesini gerekli kılar (Anayasa Mahkemesi Kararı : 2014/92 E. 2016/6K. 28/01/2016 R.G. Tarih-Sayı : 03.03.2016-29642).

Anayasa'nın 2. maddesinde düzenlenen bu güvenceye aykırı olarak bireylerin öngöremeyeceği şekilde keyfi uygulamalara yol açan düzenlemenin iptali gerekir.

III. YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA İSTEMİNİN GEREKÇESİ

İptali talep edilen düzenlemeler, anayasamızda güvenceye alınan temel ilkelere, hak ve özgürlüklere aykırılık teşkil etmektedir. Ormanların yok edilmesini, kamu yararı gözetilmeden zımnî mülkiyete yol açan nitelikte düzenlemeler anayasal güvenceler ile bağdaşmamaktadır. Anayasal düzenin hukuka aykırı kural ve düzenlemelere maruz bırakılması kabul edilemez. Hukuk devleti sayılmanın en önemli gereklerinden biri de Anayasa'ya aykırılık teşkil eden normların ivedilikle arındırılması, bireylerin haklarında telafisi mümkün olmayan sonuçlara yol açılmasının engellenmesi, bir başka deyişle bireylerin temel hak ve özgürlüklerini güvence altına almayı ifade eder. Anayasaya aykırılıkların sürdürülmesi, özenle korunması gereken hukukun üstünlüğü ilkesini de zedeleyecektir. Hukukun üstünlüğünün sağlanamadığı bir düzende, kişi hak ve özgürlükleri güvence altında sayılamayacağından, bu ilkenin zedelenmesi hukuk devleti yönünden giderilmesi olanaksız durum ve zararlara yol açacaktır.

Bu zarar ve durumların doğmasını önlemek amacıyla, Anayasaya açıkça aykırı olan ve iptali istenen hükümlerin iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüklerinin de durdurulması istenerek Anayasa Mahkemesine dava açılmıştır.

IV. SONUÇ VE İSTEM

14/02/2019 tarihli ve 7164 sayılı Maden Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un;

1) 14. maddesiyle değiştirilen 3213 sayılı kanunun 14. maddesinin 9., 10. ve 11. fıkrasının Anayasa'nın 56., 168. ve 169. maddesine,

2) 17. maddesiyle değiştirilen 3213 sayılı Kanunun 24. maddesinin 3. fıkrasının 4. cümlesinde yer alan “beş katından fazla olmamak üzere” ibaresi ile 6. cümlesinin Anayasa’nın 2., 13., 56. ve 168. maddelerine,

3) 20. maddesiyle değiştirilen 3213 sayılı Kanunun ek 1 inci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “bunları bölerek yeni ruhsat talep etmeye ve bu ruhsatları ihale etmeye” ibaresinin Anayasa’nın 56. maddesine,

4) 25. maddesiyle değiştirilen 3516 sayılı Kanunun 15 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinin birinci cümlesinde yer alan “damga süresi geçmiş” ibaresi ile (e) bendinin birinci cümlesinin Anayasa’nın 2. maddesine,

aykırı olduklarından iptallerine ve uygulanmaları halinde giderilmesi güç ya da olanaksız zarar ve durumlar olacağı için, iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesine makul bir sürede görüşülerek karara bağlanmasına ilişkin istemimizi saygı ile arz ederiz.”